

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.013.02.2022

Pani
Agnieszka Olender
Starosta Powiatu Międzyrzeckiego
Starostwo Powiatowe w Międzyrzeczu
ul. Przemysłowa 2
66-300 Międzyrzecz

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/041 - Udzielanie koncesji na wydobywanie kopalin stałych i węglowodorów.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Starostwo Powiatowe w Międzyrzeczu, ul. Przemysłowa 2, 66-300 Międzyrzecz (dalej: <i>Starostwo</i> lub <i>Powiat</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pani Agnieszka Olender, Starosta Międzyrzecki, od 22 listopada 2018 r. W okresie objętym kontrolą, poprzednio Starostą był Pan Grzegorz Gabryelski, od 27 listopada 2006 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Warunki kadrowo-organizacyjne udzielania koncesji na wydobywanie kopalin stałych i monitorowania warunków udzielonych koncesji. 2. Udzielanie koncesji na wydobywanie kopalin stałych. 3. Monitorowanie warunków udzielonych koncesji.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do dnia zakończenia kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o <i>Najwyższej Izbie Kontroli</i> ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontrolerzy	1. Rajmund Aszkowski, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LZG/66/2022 z 20.06.2022 r. 2. Marzena Mielcarek, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LZG/65/2022 z 20.06.2022 r.

(akta kontroli str.1-7)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Starostwo realizowało zadania związane z udzielaniem koncesji na wydobywanie kopalin stałych, jednak część działań była prowadzona niezgodnie z obowiązującymi przepisami lub nierzetelnie.

Przygotowanie kadrowo-organizacyjne nie zapewniło prawidłowego wypełniania obowiązków związanych z udzielaniem lub zmianą koncesji na wydobywanie kopalin oraz monitorowaniem realizacji przez przedsiębiorców warunków koncesyjnych. Pomimo ustawowego obowiązku³, nie utworzono i nie obsadzono stanowiska geologa powiatowego.

Postępowania administracyjne w przedmiocie udzielenia (jedno postępowanie), zmiany (dwa postępowania) lub wygaśnięcia koncesji (jedno postępowanie) na wydobywanie kopalin były prowadzone częściowo (trzy postępowania) nieprawidłowo. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły, m.in. pominięcia części współwłaścicieli nieruchomości jako strony (w trzech postępowaniach⁴) oraz nieprawidłowej weryfikacji trzech wniosków koncesyjnych pod kątem spełniania ustawowych⁵ elementów.

Pracownicy Starostwa nie prowadzili skutecznych działań w zakresie zwalczania nielegalnego wydobycia kruszyw oraz nie podejmowali na terenie Powiatu kontroli, o których w mowa w art. 158 pkt 2 ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*. Od koncesjonariuszy nie egzekwowano: wypełniania obowiązków dotyczących ochrony gruntów rolnych przy prowadzeniu działalności koncesyjnej oraz dokonywania przez nich zgłoszeń w ewidencji gruntów i budynków zmian dotychczasowego sposobu korzystania z gruntów (na użytki kopalne).

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Art. 156 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze* – Dz. U. z 2022 r. poz. 1072, ze zm.

⁴ Ze wszystkich, tj. czterech zbadanych postępowań.

⁵ Ustawa *Prawo geologiczne i górnicze*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Warunki kadrowo-organizacyjne udzielania koncesji na wydobywanie kopalin stałych i monitorowania warunków udzielonych koncesji

Opis stanu faktycznego

1.1. Powiat międzyrzecki położony jest w północno-wschodniej części województwa lubuskiego. Zajmuje łącznie powierzchnię 1.386,28 km². W skład Powiatu wchodzi trzy gminy miejsko-wiejskie (Międzyrzecz, Skwierzyna, Trzciel) oraz trzy gminy wiejskie (Bledzew, Przytoczna, Pszczew). Na terenie Powiatu występują udokumentowane złoża kruszywa naturalnego, kredy jeziornej oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej. W załączniku do uchwały Nr XXXIX.162.22 Rady Powiatu Międzyrzeckiego z dnia 2 marca 2022 r. w sprawie przyjęcia *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Międzyrzeckiego na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029* zawarto, m.in.:

- zagrożenia związane z zasobami geologicznymi: natężenie procesów erozji na skutek niewłaściwego użytkowania zasobów oraz dzięki eksploatacji kopalin,
- tabele dotyczące 43 złóż (piasków, żwirów, kredy, surowców ilastych) występujących na terenie Powiatu.

(akta kontroli str. 91-103)

1.2. W okresie objętym kontrolą, Starosta realizował zadania administracji geologicznej przy pomocy Wydziału Ochrony Środowiska. Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska (a także podlegli pracownicy) nie posiadali wykształcenia kierunkowego geologicznego⁷ oraz uprawnień do wykonywania prac geologicznych⁸. Starosta wyjaśniła, że stan kadr wynikał z braków kompetentnych osób na lokalnym rynku pracy, ograniczonych środków finansowych na wynagrodzenia pracowników, liczby procedowanych postępowań (przede wszystkich koncesyjnych).

(akta kontroli str. 8-54, 280-281)

W Starostwie nie zatrudniono osoby pełniącej funkcję geologa powiatowego (art. 156 ust. 2 pkt 3 ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*). Zagadnienie opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 280, 304)

1.3. Stosownie do zarządzenia Starosty Międzyrzeckiego⁹ w sprawie *regulaminu wewnętrznego Wydziału Ochrony Środowiska*, do zadań¹⁰ Wydziału należało, m.in.:

- prowadzenie spraw związanych z wydawaniem koncesji na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin pospolitych na powierzchni nie przekraczającej 2 ha i przewidywanym rocznym wydobywaniu nie przekraczającym 20.000 m³,
- przygotowanie decyzji zatwierdzających projekty prac geologicznych, które nie wymagają koncesji,

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska (poza kilkudziesięcioletnim doświadczeniem zawodowym) zatrudniony w Starostwie:

- do 22.02.2022 r. posiadał wykształcenie wyższe – specjalność inżynieria środowiska,

- od 22.11.2022 r. posiada wykształcenie wyższe – politologia (oraz studia podyplomowe: administracja publiczna i samorządowa; mediator w sytuacjach kryzysowych).

⁸ Pracownicy nie prowadzili działalności gospodarczej w zakresie geologii.

⁹ Z dnia 3 sierpnia 2020 r.

¹⁰ Zadania zostały ujęte również w zakresie czynności, uprawnień i odpowiedzialności pracowników realizujących zadania.

- przygotowanie nakazów wykonania dodatkowych prac geologicznych za wynagrodzeniem,
- przygotowanie decyzji zatwierdzających dokumentację geologiczną oraz jej zmianę,
- wymierzanie w drodze decyzji opłat eksploatacyjnych dla przedsiębiorstw wydobywających kopaliny w przypadku niedopełnienia obowiązku wniesienia opłaty przez przedsiębiorcę.

Zadań związanych z monitorowaniem warunków udzielonych koncesji (a także zadań dotyczących ograniczania i eliminowania eksploatacji złóż bez wymaganej koncesji¹¹) nie przypisano konkretnej komórce organizacyjnej Starostwa¹². Zagadnienie opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 21-42)

Stosownie do zarządzenia Starosty Międzyrzeckiego¹³ w sprawie *regulaminu wewnętrznego Wydziału Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami*, do zadań Wydziału należało, m.in.:

- zakładanie ewidencji gruntów i budynków oraz jej modernizacja,
- przygotowanie decyzji zezwalającej na wyłączenie gruntów z produkcji rolniczej,
- przygotowanie decyzji o naliczeniu opłat za wyłączenie gruntów rolnych z produkcji rolniczej,
- przygotowanie decyzji uznającej rekultywację gruntów rolnych lub leśnych za zakończoną,
- prowadzenie kontroli wykonywania przepisów ustawy o *ochronie gruntów rolnych i leśnych*.

(akta kontroli str. 43-52)

1.4. Zagadnienia związane z udzielaniem koncesji i monitorowaniem warunków udzielonych koncesji nie były przedmiotem kontroli zewnętrznej, wewnętrznej lub audytu wewnętrznego.

(akta kontroli str. 55-90, 305)

1.5. W Starostwie:

- nie zostały sformułowane cele wraz z zadaniami i miernikami¹⁴, dotyczącymi działań w zakresie udzielania koncesji na wydobywanie kopaliny oraz monitorowania warunków udzielonych koncesji,
- nie dokonywano identyfikacji poszczególnych ryzyk z tym związanych, w sytuacji, gdy w *Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Międzyrzeckiego na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029* zawarto, m.in. zagrożenia związane z zasobami geologicznymi: natężenie procesów erozji na skutek niewłaściwego użytkowania zasobów oraz dzikie eksploatowanie kopaliny.

(akta kontroli str. 55-90, 91-103, 305)

Starosta Międzyrzecki wyjaśniła m.in., że:

- *nie sformułowano celów wraz z zadaniami i miernikami dotyczącymi działań w zakresie udzielanych koncesji na wydobycie kopaliny stałych i węglowodorów oraz monitorowania warunków udzielonych koncesji ze względu na niewielką liczbę wydanych w powyższym zakresie decyzji koncesyjnych,*

¹¹ W Starostwie nie obowiązywały wewnętrzne procedury opisujące sposób postępowania w celu ograniczenia i wyeliminowania zjawiska tzw. szarej strefy. Nie stosowano, żadnej praktyki w tym zakresie.

¹² Nie zawierano również umów cywilno-prawnych na realizację tych zadań.

¹³ Z dnia 21 marca 2008 r.

¹⁴ W art. 69 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych uregulowano konieczność zapewnienia funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej. W standardach kontroli zarządczej, stanowiących załącznik do Komunikatu Nr 23 Ministra Finansów w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych określono, że dochowując standardów kontroli zarządczej części B Cele i zarządzanie ryzykiem pkt 6-8 winno się określić cele i zadania oraz mierniki dla ich monitorowania, w co najmniej rocznej perspektywie. Ponadto nie rzadziej niż raz w roku winno dokonywać się identyfikacji ryzyka w odniesieniu do określonych celów i zadań, poddawać analizie zidentyfikowane ryzyka. Odpowiedzią na konkretne ryzyko powinny być stosowne mechanizmy kontroli. Mechanizmy kontroli zarządczej w Starostwie również wskazują na potrzebę zapewnienia funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej.

- przebieg postępowań w zakresie udzielania koncesji był *na bieżąco monitorowany przez pracowników wykonujących czynności związane z udzielaniem koncesji oraz bezpośredniego przełożonego.*

(akta kontroli str. 281, 287-288)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie objętym kontrolą, zadania administracji geologicznej nie zostały w Starostwie powierzone geologowi powiatowemu, pomimo obowiązku wynikającego z art. 156 ust. 2 pkt 3 ustawy *Prawo geologiczne i górnicze.*

(akta kontroli str. 21-42, 305)

Starosta Międzyrzecki wyjaśniła m.in., że *nie zatrudniono geologa ze względu na ograniczone środki finansowe na wynagrodzenia pracowników. Ponadto Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska nie przedstawiał stosownego wniosku w tym zakresie.*

(akta kontroli str. 280, 286)

Niewykonywanie przez Starostę zadań administracji geologicznej przy pomocy geologa powiatowego przyczyniło się, zdaniem NIK, do powstania nieprawidłowości ujawnionych w toku kontroli.

2. Zadań związanych z monitorowaniem warunków udzielonych koncesji (prowadzenia kontroli wynikających z ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*) nie przypisano konkretnej komórce organizacyjnej Starostwa oraz nie uwzględniono w zakresie czynności pracowników, w następstwie czego nie prowadzono skutecznego monitoringu.

Zgodnie z punktem A3 standardów kontroli zarządczej, stanowiących załącznik do Komunikatu Nr 23 Ministra Finansów *w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych*¹⁵ struktura organizacyjna jednostki powinna być dostosowana do aktualnych celów i zadań. Zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności m.in. poszczególnych komórek organizacyjnych jednostki powinien być określony w formie pisemnej w sposób przejrzysty i spójny. Aktualny zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności powinien być określony dla każdego pracownika. Stanem oczekiwanym dla oceny kryterium rzetelności jest, aby organizacja pracy w Starostwie była zgodna ze standardami kontroli zarządczej. Przyjęte w Starostwie procedury kontroli zarządczej określają cele kontroli zarządczej, m.in. zapewnienie: zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi, a także skuteczności i efektywności działania.

(akta kontroli str. 21-52, 305-306, 318-326)

Starosta Międzyrzecki wyjaśniła, że nieprawidłowość powstała w wyniku przeoczenia. *Opracowując regulamin organizacyjny Wydziału oraz zakresy obowiązków pracowników skupiono się przede wszystkim na zadaniach wynikających bezpośrednio z ustawy prawo geologiczne i górnicze, natomiast przeoczono inne przepisy prawne mające zastosowanie w zakresie monitorowania udzielonych koncesji.*

(akta kontroli str. 280, 286)

OCENA CZĄSTKOWA

Starosta nie zapewnił przygotowania kadrowo-organizacyjnego umożliwiającego prawidłowe wypełnianie obowiązków związanych z udzielaniem lub zmianą koncesji na wydobywanie kopalin oraz z monitorowaniem realizacji przez przedsiębiorców warunków koncesyjnych. Zadania administracji geologicznej nie zostały powierzone

¹⁵ Dz. Urz. Min. Fin. Nr 15, poz. 84.

geologowi powiatowemu, pomimo obowiązku wynikającego z art. 156 ust. 2 pkt 3 ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

2. Udzielanie koncesji na wydobywanie kopalin stałych

2.1. Zgodnie z art. 38 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. *Prawo przedsiębiorców*¹⁶, Starosta jako organ koncesyjny zamieścił w Biuletynie Informacji Publicznej, szczegółową informację o wszelkich warunkach uzyskania koncesji na wydobywanie kopalin.

(akta kontroli str. 108)

2.2. Według stanu na dzień 1 stycznia 2018 r. oraz na 31 marca 2022 r. obowiązywało po pięć decyzji koncesyjnych wydanych dla pięciu koncesjonariuszy.

W okresie objętym kontrolą:

- do Starostwa wpłynął jeden wniosek (12 września 2018 r.) o udzielenie koncesji (na wydobywanie kopaliny ze złoża kredy jeziornej), który został rozpatrzony dla wnioskodawcy pozytywnie – decyzją z 22 października 2018 r. udzielono wnioskowanej koncesji („Rańsko 1”). O udzieleniu koncesji dla przedsiębiorcy, Starosta nie przekazał informacji do CEIDG – art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o *Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy*¹⁷. Zagadnienie opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,
- Starosta Międzyrzecki prowadził dwa postępowania w sprawie zmiany terminu ważności koncesji oraz jedno postępowanie (z urzędu) dotyczące wygaszenia koncesji. Wydał dwie decyzje (21 października 2020 r. oraz 16 października 2020 r.) dotyczące zmiany terminu ważności koncesji (Wyszanowo-1” oraz „Stołun-W”) oraz jedną decyzję (19 sierpnia 2020 r.) dotyczącą wygaszenia koncesji („Bukowiec III”),
- Starosta w żadnym wypadku nie odmówił udzielenia koncesji.

(akta kontroli str. 104-107, 117, 306)

2.3. W toku kontroli NIK analizą objęto wszystkie postępowania oraz decyzje koncesyjne ustalając, że:

- Starosta udzielał koncesji (jeden wniosek o udzielenie koncesji na wydobywanie kopalin, dwa wnioski o przedłużenie ważności koncesji) na podstawie wniosków, o których mowa w art. 24 ust. 1 i art. 26 ust. 1 ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*, przy czym składane przez przedsiębiorców wnioski nie zawierały wszystkich obligatoryjnych elementów. Zagadnienie opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,
- wszystkie trzy wnioski koncesyjne, stosownie do art. 23 ust. 3 ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*, zostały zaopiniowane¹⁸ przez marszałka województwa,
- nie stwierdzono nierównego traktowania wnioskodawców,
- decyzje koncesyjne zawierały elementy określone w ww. ustawie (m.in. rodzaj i sposób wykonywania zamierzonej działalności, czas obowiązywania koncesji). Decyzje były zgodne z dokumentacją stanowiącą podstawę ich wydania oraz spełniały wymogi określone, m.in. w art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego*¹⁹, tj. zawierały oznaczenie organu administracji

¹⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 162, ze zm. Ustawa weszła w życie 30 kwietnia 2018 r.

¹⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 541, ze zm.

¹⁸ Przykładowo postanowieniem z dnia 03.10.2018 r. Marszałek Województwa Lubuskiego pozytywnie zaopiniował projekt decyzji Starosty na wydobywanie kopaliny, pod warunkiem zweryfikowania i uzupełnienia zapisów, m.in. w zakresie:

- określenia przestrzeni w granicach, której miała być wykonywana działalność,
- wyznaczenia granic obszaru i terenu górniczego,
- określenia terminu rozpoczęcia działalności określonej koncesją,
- zaktualizowania podstawy prawnej decyzji,
- zamieszczenia informacji o wniesieniu opłaty skarbowej za wydanie decyzji koncesyjnej,
- zawarcia informacji, że przedsiębiorca zobowiązany jest do uiszczania opłat eksploatacyjnych za wydobywaną kopalinę,
- zobowiązania przedsiębiorcy do przekazywania organowi koncesyjnemu informacji o zmianach w zasobach złoża.

¹⁹ Dz. U. z 2021 r. poz. 735, ze zm.

publicznej, datę wydania, oznaczenie strony lub stron, powołanie podstawy prawnej, rozstrzygnięcie, uzasadnienie faktyczne i prawne, pouczenie, czy i w jakim trybie służy od niej odwołanie oraz o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania, podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego pracownika organu upoważnionego do wydania decyzji. Przy wydawaniu decyzji koncesyjnych Starosta nie zastosował art. 41 ust. 1 ustawy *Prawo geologiczne i górnictwo*, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,

- rozpatrywanie wniosków koncesyjnych zostało poprzedzone analizą zgodności lokalizacji miejsc wydobywania kopalin z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego lub (w przypadku braku planu) ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (art. 7 ustawy *Prawo geologiczne i górnictwo*), poprzez dokonywanie uzgodnień z wójtem (burmistrzem) w trybie określonym w art. 23 ust. 2a pkt 1 cyt. ustawy,
- tereny, na których miała być prowadzona działalność koncesyjna położone były poza obszarami objętymi terytorialnymi formami ochrony przyrody. W sposobach przeciwdziałania ujemnym wpływom działalności na środowisko wnioskodawcy wskazali prowadzenie działalności zgodnie z postanowieniami koncesji oraz stosowanie profilaktyki górniczej poprzez zapewnienie maksymalnej ochrony poszczególnych elementów ochrony środowiska. Wszystkie decyzje koncesyjne zostały wydane i stały się ostateczne przed nowelizacją ustawy *Prawo geologiczne i górnictwo* i wejściu w życie od 13 maja 2021 r. zmian w treści art. 33 cyt. ustawy. W trakcie prowadzenia postępowań o wydanie decyzji koncesyjnych nie wystąpił obowiązek wynikający z treści art. 33 ww. ustawy tj. zamieszczenia w decyzjach zapisów dotyczących kwestii udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- nie wystąpiły przypadki przeniesienia, cofnięcia, lub odmowy udzielenia koncesji. Starosta stwierdził (decyzja z 19.08.2020 r.) wygaśnięcie jednej koncesji na wydobywanie kruszywa naturalnego po przeprowadzeniu z urzędu postępowania administracyjnego w związku z upływem czasu na jaki została udzielona (art. 38 ust. 1 pkt 1 ustawy *Prawo geologiczne i górnictwo*).

(akta kontroli str. 104-107, 116-127, 306-307)

2.4. Starosta jako organ koncesyjny, stosownie do wymagań określonych w art. 152a ust. 4 ustawy *Prawo geologiczne i górnictwo* oraz postanowień rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 października 2014 r. w sprawie rejestru obszarów górniczych i zamkniętych podziemnych składowisk dwutlenku węgla²⁰, terminowo przekazywał państwowej służbie geologicznej dokumenty stanowiące podstawę dokonania wpisu do rejestru obszarów górniczych.

(akta kontroli str. 206-277, 307)

2.5. W Starostwie nie wdrożono mechanizmów bieżącej kontroli przebiegu postępowań związanych z udzielaniem koncesji. Zagadnienie przedstawiono w punkcie 1.4 *Wystąpienia*.

(akta kontroli str. 55-90, 307)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Starosta nie przekazał informacji do CEIDG o udzieleniu koncesji (OS.6522.55.2018.RK) na wydobywanie kredy jeziornej, pomimo obowiązku wynikającego z art. 44 ust. 3 ustawy o *Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy*.

(akta kontroli str. 117, 307)

²⁰ Dz. U. z 2014 r. poz. 1469.

Starosta wyjaśniła, że nieprawidłowość powstała w wyniku niewłaściwej realizacji obowiązków przez Wydział Ochrony Środowiska.

(akta kontroli str. 290, 295)

2. Starosta²¹ nie wyegzekwował od wnioskodawców - jeden wniosek (z 12.09.2018 r.) o udzielenie koncesji oraz dwa wnioski (z 30.09.2020 r. i 24.09.2020 r.) o zmianę terminu ważności koncesji wymagań, określenia:

- aktualnych współwłaścicieli nieruchomości, w granicach których miała być wykonywana zamierzona działalność (art. 24 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy),
 - aktualnego prawa wnioskodawcy do nieruchomości, w granicach której miała odbywać się zamierzona działalność (art. 24 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy),
 - środków²², jakimi dysponowali wnioskodawcy w celu zapewnienia prawidłowego wykonywania zamierzonej działalności (art. 24 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy).
- We wnioskach przedsiębiorcy nie odnosili się do tych zagadnień (nie deklarowali, ani nie załączali dokumentów).

W art. 24 ust. 1 oraz w art. 26 ust. 1 ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*, określono jakie obligatoryjne elementy zawiera wniosek o udzielenie koncesji (poza wymaganiami przewidzianymi przepisami z zakresu ochrony środowiska i działalności gospodarczej). W art. 34 ust. 1a cyt. ustawy wskazano, że do zmiany koncesji stosuje się odpowiednio przepisy o jej udzieleniu.

(akta kontroli str. 105-107, 116-126, 210, 253, 270, 307-308)

Starosta Międzyrzecki wyjaśniła m.in., że: postępowanie administracyjne w tym zakresie procedował Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska, który prawdopodobnie źle zinterpretował przepis, uznając, że dotyczy on tylko nowych koncesji, a nie zmian terminu obowiązywania wydanych decyzji.

(akta kontroli str. 291, 296, 300)

3. Przy wydawaniu decyzji koncesyjnych nie zastosowano art. 41 ust. 1 ustawy *Prawo geologiczne i górnicze* stanowiący, że stronami postępowań prowadzonych w odniesieniu do działalności wykonywanej w ramach nieruchomości gruntowych są ich właściciele. I tak w postępowaniu zakończonym decyzją²³:

- OS.6522.55.2018.RK z dnia 22.10.2018 r. nie brał udziału jako strona postępowania (ani nie została doręczona mu decyzja) jeden ze współwłaścicieli nieruchomości (A.Ch.) ujawniony (od 20.09.2016 r.) jako właściciel w księdze wieczystej nieruchomości gruntowej, na której miała być prowadzona działalność objęta koncesją,
- OS.6522.66.2020.RK z dnia 21.10.2020 r. nie brał udziału jako strona postępowania (ani nie została doręczona mu decyzja) jeden ze współwłaścicieli nieruchomości (I.J.) ujawniony (od 06.08.2009 r.) jako właściciel w księdze wieczystej nieruchomości gruntowej, na której miała być prowadzona działalność objęta koncesją,
- OS.6522.65.2020.RK z dnia 16.10.2020 r. nie brała udziału jako strona postępowania (ani nie została doręczona jej decyzja) jedna ze współwłaścicieli nieruchomości (A.K.) ujawniona (wówczas) jako właściciel w księdze wieczystej nieruchomości gruntowej, na której miała być prowadzona działalność objęta koncesją.

(akta kontroli str. 116-126, 206-213, 250-253, 267-274, 308)

Starosta Międzyrzecki oraz Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska określając przyczyny podali m.in., że: przyczyną powstania nieprawidłowości był brak pełnego profesjonalizmu pracowników.

(akta kontroli str. 300, 308)

²¹ Postępowania administracyjne prowadził Wydział Ochrony Środowiska, a decyzje z upoważnienia Starosty wydawał naczelnik tego wydziału.

²² Organ koncesyjny nie wydawał wytycznych określających sposób wywiązania się z obowiązku.

²³ Postępowania administracyjne prowadził Wydział Ochrony Środowiska, a decyzje z upoważnienia Starosty wydawał naczelnik tego wydziału.

Postępowania administracyjne w przedmiocie udzielenia lub zmiany koncesji na wydobywanie kopalin były prowadzone częściowo nieprawidłowo w stosunku do wymagań zawartych w ustawie *Prawo geologiczne i górnicze*. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły, m.in. pominięcia części współwłaścicieli nieruchomości jako strony w trzech postępowaniach oraz nieprawidłowej weryfikacji trzech wniosków koncesyjnych pod kątem spełniania obowiązkowych elementów.

3. Monitorowanie warunków udzielonych koncesji

3.1. W Starostwie opracowano²⁴ procedury kontroli przedsiębiorców i udostępniono schemat tych procedur w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Starostwa (art. 47 ust. 3 ustawy *Prawo przedsiębiorców*²⁵). Według schematu procedur kontroli, analiza prawdopodobieństwa naruszenia prawa, stanowiła kryterium wyboru przedsiębiorców do kontroli. W *schemacie procedur kontroli* nie określono częstotliwości, sposobu dokumentowania oraz osób odpowiedzialnych za dokonywanie ww. analiz.

(akta kontroli str. 113-115)

3.2. W kontrolowanym okresie:

a) organ koncesyjny:

- nie przeprowadzał (i nie planował) kontroli wypełniania warunków udzielonych koncesji oraz kontroli nad działalnością regulowaną ustawą *Prawo geologiczne i górnicze*,
- nie posiadał informacji czy koncesjonariusze utworzyli fundusz likwidacji zakładu górniczego (art. 128 ust. 1 ww. ustawy).

b) nie wystąpiły przypadki:

- cofnięcia lub ograniczenia koncesji, umorzenia postępowania,
- naliczenia przez Starostwo opłaty dodatkowej w związku z rażącym naruszeniem warunków określonych w koncesji,
- stwierdzenia przez Starostwo, że działalność przedsiębiorców była wykonywana: z naruszeniem warunków określonych w koncesji; bez zatwierdzonego projektu robót geologicznych (lub z naruszeniem określonych w nim warunków); bez przedłożonego projektu robót geologicznych, który nie podlega zatwierdzeniu.

(akta kontroli str. 104-107, 308-309)

3.3. Przedsiębiorcy, którzy posiadali koncesje na wydobywanie kopalin z obszarów górniczych, wywiązywali się z obowiązku terminowego:

- składania corocznie Staroście informacji o zmianach zasobów kopalin (art. 101 ust. 8 ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*),
- uiszczenia opłat eksploatacyjnych wg obowiązujących w danym roku stawek na rzecz NFOŚiGW oraz właściwych miejscowo gmin, a także przedkładali Staroście informacje (wraz z dowodami wpłat) zawierające dane niezbędne do ustalenia wysokości tych opłat (art. 134 ust. 1, art. 137 ust. 3 ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*). W Starostwie nie funkcjonowały w pełni skuteczne mechanizmy weryfikacji przedkładanych przez koncesjonariuszy danych zawartych w informacjach. Zagadnienie opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 131-184)

3.4. W kontrolowanym okresie:

- nie wpływały do Starostwa informacje o nielegalnej eksploatacji złóż,

²⁴ Zarządzenie Starosty Międzyrzeckiego z dnia 28 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia ogólnego schematu procedur kontroli.

²⁵ Obowiązującej od 30 kwietnia 2018 r. Poprzednio art. 78a ust. 3 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

- w jednym przypadku, Starosta z własnej inicjatywy (nie wpłynęła do Starostwa pisemna informacja – donos), wystosował w dniu 17.09.2018 r. pismo do Dyrektora Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu informujące o wydobywaniu kopalin ze złoża bez wymaganej koncesji (zawiadomienie dotyczyło osoby fizycznej nieposiadającej koncesji na wydobywie kruszywa z udokumentowanego złoża, która pod pretekstem wykonania ziemnego stawu rybnego, miała naruszać przepisy ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*). Prowadząc postępowanie (w przedmiocie wykonywania działalności polegającej na wydobywaniu kopalin), Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu ostatnie pismo będące w posiadaniu Starostwa skierował w dniu 27.06.2019 r., w którym, m.in. informował o toczącym się postępowaniu oraz zapytał czy osoba fizyczna ubiegała się o koncesję na wydobywanie kruszywa naturalnego,
 - Starostwo nie prowadziło współpracy z innymi organami i instytucjami mającej na celu przeciwdziałanie nielegalnej eksploatacji złóż,
 - do Starostwa nie wpływały skargi dotyczące eksploatacji kopalin.
- Zagadnienie zwalczania nielegalnego wydobywania kopalin opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 91-103, 110-112, 290, 309)

W toku kontroli NIK, Starosta skierowała w dniu 6 lipca 2022 r. pismo²⁶ do Dyrektora Oddziału Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Oddział Regionalny w Zielonej Górze: *Starosta Międzyrzecki jako organ administracji geologicznej (...) wykonując swoje obowiązki ma między innymi na celu ochronę złóż kopalin przed ich nielegalnym wydobywaniem. Dlatego też zwracam się z prośbą do Pana Dyrektora jako organu posiadającego w ramach realizacji swoich zadań możliwości stwierdzenia faktu prowadzenia nielegalnej eksploatacji kopalin, w przypadku stwierdzenia takiego procederu, o bieżące przekazywanie stosownych informacji do tutejszego starostwa powiatowego.*

(akta kontroli str. 112)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie objętym kontrolą, organ koncesyjny nie prowadził skutecznego zwalczania zjawiska nielegalnego wydobywania kruszyw, pomimo że w załączniku do uchwały Nr XXXIX.162.22 Rady Powiatu Międzyrzeckiego z dnia 2 marca 2022 r. w sprawie przyjęcia *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Międzyrzeckiego na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029* określono, m.in. zagrożenia związane z zasobami geologicznymi: dzikim eksploataowaniem kopalin.

(akta kontroli str. 91-103)

Starosta Międzyrzecki wyjaśniła, że przyczyną nieprowadzenia działań mających na celu ujawnienie przypadków nielegalnej eksploatacji złóż, był brak właściwej realizacji zadań przez pracowników oraz niewystarczający nadzór na wykonaniem wydanej decyzji koncesyjnej.

(akta kontroli str. 282, 288, 290-291, 295-296)

Tymczasem kontrolerzy NIK, dokonując analizy ortofotomap i zdjęć dostępnych w systemach informacji przestrzennych²⁷ (dotyczących wszystkich obszarów, na które Starosta udzielił koncesji na wydobywanie kopalin) oraz przeprowadzając oględziny ustalali, że na terenie działki w Stołuniu, bezpośrednio przylegającej do działki koncesyjnej Stołuń-W (powierzchnia obszaru górniczego²⁸ 1,9 ha) była

²⁶ Analogiczne pismo skierowano do: Dyrektora Oddziału Terenowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Gorzowie Wielkopolskim, Burmistrza Międzyrzecza, Burmistrza Skwierzyny, Burmistrza Trzciela, Wójta Gminy Przytoczna, Wójta Gminy Pszczew, Wójta Gminy Bledzew.

²⁷ <https://www.geoportal.gov.pl/>; <https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/>; <https://pszczew.e-mapa.net/>; <https://www.google.pl/maps/>

²⁸ Przestrzeń, w granicach której przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopalin - art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy – *Prawo geologiczne i górnicze*.

prowadzona działalność polegająca na wydobywaniu kopalin (piasek). Obszar górniczy na działce nieobjętej koncesją wynosi ok. 0,5 ha. Dnia 8 sierpnia 2022 r. był ogrodzony płotem (wspólnym z działką, na której prowadzono działalność w oparciu o koncesję OS.6522.65.2020.RK) oraz na oddzielnych słupkach znajdowały się przy drodze publicznej tablice o zakładzie górniczym (przy działce koncesyjnej oraz przylegającej do niej od wschodu).

NIK zauważa, że w kontrolowanym okresie, Starostwo nie przeprowadziło żadnej kontroli działalności gospodarczej w zakresie zgodności wykonywanej działalności z udzieloną koncesją, tj. nie skorzystało z uprawnień zawartych w art. 40 ust. 1 pkt 1 ustawy *Prawo przedsiębiorców*. Wskutek powyższego organ koncesyjny nie realizował zadań polegających na kontroli, o których mowa w art. 158 pkt 2 ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*.

(akta kontroli str. 122-123, 267-269, 310, 313-316)

2. Starosta nie wyegzekwował wypełnienia przez koncesjonariusza obowiązku wyłączenia z produkcji użytków oraz gruntów rolnych przeznaczonych na cele nierolnicze i nieleśne w sytuacji, gdy nieruchomości nie były objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (art. 7 ust. 1, ust. 1a) ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych*²⁹.

Stosownie do art. 11 ust. 1 ustawy *o ochronie gruntów rolnych i leśnych*, wyłączenie z produkcji użytków rolnych oraz gruntów leśnych, przeznaczonych na cele nierolnicze i nieleśne – może nastąpić po wydaniu decyzji zezwalających na takie wyłączenie.

Przypomnienie tych obowiązków wnioskodawcy ubiegającego się o koncesje na wydobywanie kopalin znalazło się m.in. w postanowieniu Marszałka Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze z dnia 3.10.2018 r. (DW.III.7423.3.2018) opiniującego projekt decyzji koncesji na wydobywanie kopaliny ze złoża Rańsko 1: *przedsiębiorca zobowiązany jest do uzyskania przed rozpoczęciem działalności wydobywczej decyzji o wyłączeniu gruntu z produkcji rolniczej i leśnej*.

Ustalono, że przedsiębiorca (prowadzący działalność - eksploatację metodą odkrywkową), który zadeklarował (w *Informacjach dotyczących opłaty za wydobytą kopaliną ze złóż*³⁰) wydobyć ze złoża (Rańsko 1): 2.000 ton kredy jeziornej w II półroczu 2020 r., na części dwóch działek o łącznej powierzchni 32,3 ha (w skład, której wchodziły m.in. grunty orne, pastwiska trwałe, łąki trwałe wytworzone z gleb pochodzenia organicznego – z torfów i namulów torfiastych, gleba torfiasta³¹) nie ubiegał się i nie uzyskał wymaganej decyzji Starosty wyłączającej³² grunty z produkcji rolnej. Następnym było niewydanie decyzji naliczających należności i opłaty roczne.

(akta kontroli str. 116-117, 127, 132, 192-196, 206-213, 223-231, 310)

Starosta Międzyrzecki wyjaśniła m.in., że przyczyną powstania nieprawidłowości był brak skutecznej komunikacji pomiędzy właściwymi wydziałami starostwa.

(akta kontroli str. 291, 302)

3. Starosta nie wyegzekwował od czterech koncesjonariuszy (prowadzących wydobyć kopalin ze złóż: Stołuń-W, Rańsko 1, Wyszczanowo I, Bukowiec II) dokonania zmian w ewidencji gruntów i budynków, w sytuacji obowiązku

²⁹ Dz. U. z 2021 r. poz. 1326, ze zm.

³⁰ Na ich obszarze nie obowiązywały miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, tj. akty prawa miejscowego przyjmowane w formie uchwały rady gminy, określające przeznaczenie, warunki zagospodarowania i zabudowy terenu, a także rozmieszczenie inwestycji celu publicznego (art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* – Dz. U. z 2022 r. poz. 503).

³¹ W *Projekcie robót geologicznych* zawarto odpis sześciu wierceń rozpoznawczych: w każdym występowała w warstwie powierzchniowej gleba torfiasta.

³² Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy *o ochronie gruntów rolnych i leśnych* osoba, która uzyskała zezwolenie na wyłączenie gruntów z produkcji, jest obowiązana uiścić należność i opłaty roczne. Obowiązek taki powstaje od dnia faktycznego wyłączenia gruntów z produkcji. Wysokość należności uzależnione jest m.in. od klasy i powierzchni gruntów. Według szacunków wynosiłyby one łącznie ok. 400 tys. zł za okres dziesięcioletni, a do jej dokładnego wyliczenia niezbędne byłoby m.in. przeprowadzenie precyzyjnych pomiarów powierzchni w terenie, w obrębie poszczególnych klas gruntów.

wynikającego z art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - *Prawo geodezyjne i kartograficzne*³³ stanowiącego, że: *podmioty zgłaszają właściwemu staroście zmiany danych objętych ewidencją gruntów i budynków, w terminie 30 dni, licząc od dnia powstania tych zmian. W ewidencji gruntów i budynków ujawniony był sposób użytkowania gruntów sprzed okresu prowadzenia przez koncesjonariuszy działalności wydobywczej. Zgodnie z poz. 18 załącznika nr 1 rozporządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 30 lipca 2021 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków*³⁴ do użytków kopalnych zalicza się grunty: zajęte przez czynne odkrywkowe kopalnie, w których odbywa się wydobywanie kopalin, wyrobiska po wydobywaniu kopalin, zapadliska i tereny po działalności górniczej.

(akta kontroli str. 192-196, 198-205, 311)

Starosta Międzyrzecki wyjaśniła m.in., że przyczyną powstania nieprawidłowości był brak skutecznej komunikacji pomiędzy właściwymi wydziałami Starostwa.

(akta kontroli str. 290, 295, 302)

4. Starosta nie zmienił decyzji ustalającej obowiązek przeprowadzenia rekultywacji (terenu po eksploatacji kruszywa), o której mowa w art. 22 ust. 1 pkt 2 oraz art. 22 ust. 2 ustawy o *ochronie gruntów rolnych i leśnych*.

W dniu 24.08.2020 r. została wydana przez Starostę decyzja³⁵ (GN.6122.1.2.2012.AK) na mocy, której dokonano zmiany³⁶ terminu i podmiotu zobowiązanego do rekultywacji działki po działalności górniczej (złóże Bukowiec III). Zmieniono termin zakończenia rekultywacji z 8.12.2019 r. na 8.12.2024 r. oraz ustalono w miejsce osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą nowy podmiot zobowiązany, tj. osobę prawną (sp. z o.o.).

Starosta pomimo:

- sprzedaży (przez ww. osobę prawną) w dniu 31.05.2021 r. (na rzecz osoby fizycznej) nieruchomości objętej obowiązkiem rekultywacji,
- postępowania likwidacyjnego (2021 r.) i wykreślenia w dniu 25.02.2022 r. osoby prawnej z Krajowego Rejestru Sądowego,

nie wydał decyzji ustalającej obowiązek przeprowadzenia rekultywacji przez następcę prawnego, tj. osobę fizyczną.

NIK wskazuje, na ryzyka związane z tym niezrekultywowanym terenem, gdyż w dniu 16.02.2021 r. Starosta³⁷ wydał na rzecz ww. osoby fizycznej (prowadzącej działalność gospodarczą) zezwolenie na przetwarzanie – odzysk i zbieranie odpadów³⁸ na działce (poeksploatacyjnej) objętej obowiązkiem rekultywacji, w sytuacji, gdy organem właściwym do wydania decyzji był marszałek województwa - art. 41 ust. 3 pkt b ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o *odpadach*³⁹. Właściwość marszałka województwa wynikała z faktu, że decyzja Starosty określała całkowitą pojemność wyrobiska ok. 30.000 Mg, a ilość magazynowanych – 70 Mg (limit dla decyzji Starosty wynosi odpowiednio 25.000 Mg i 10 Mg). Starosta skierował do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Gorzowie Wielkopolskim wniosek o stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnej. Na dzień 30 lipca 2022 r. sprawa nie została rozstrzygnięta.

(akta kontroli str. 118-119, 232-249, 311)

³³ Dz. U. z 2021 r. poz. 1990, ze zm.

³⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 1390, ze zm.

³⁵ Postępowania administracyjne prowadził Wydział Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami, a decyzje z upoważnienia Starosty wydawał naczelnik tego wydziału.

³⁶ Poprzednie decyzje w tej materii:

- z dnia 21.02.2014 r.,

- z dnia 24.10.2012 r. (termin rekultywacji w kierunku leśnym do dnia 8 grudnia 2019 r.).

³⁷ Postępowania administracyjne prowadził Wydział Ochrony Środowiska, a decyzje z upoważnienia Starosty wydawał naczelnik tego wydziału.

³⁸ M.in. odpadów żwiru lub skruszonych skał, odpadów betonu oraz gruzu betonowego, gruzu ceglanego, odpadów innych materiałów ceramicznych.

³⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 699, ze zm.

Starosta Międzyrzeczki wyjaśniła m.in., że przyczyną powstania nieprawidłowości był niewłaściwy nadzór Wydziału Ochrony Środowiska oraz brak skutecznej komunikacji pomiędzy właściwymi wydziałami starostwa.

(akta kontroli str. 292, 296, 302)

5. W Starostwie nie funkcjonowały skuteczne mechanizmy weryfikowania rzetelności wykazywanych przez przedsiębiorców danych w informacjach dotyczących opłaty za wydobytą kopalinę, tj. obowiązków wynikających z art. 134 ust. 1 ustawy *Prawo geologiczne i górnicze* stanowiącego m.in., że koncesjonariusze zobowiązani są do uiszczenia opłat eksploatacyjnych wg obowiązujących w danym roku stawek na rzecz NFOŚiGW oraz właściwych miejscowo gmin, a także przedkładania Staroście informacji (wraz z dowodami wpłat) zawierających dane niezbędne do ustalenia wysokości tych opłat (art. 137 ust. 3 ww. ustawy).

W toku kontroli NIK ustalono, że koncesjonariusz złoża Bukowiec II złożył nierzetelne informacje dotyczące opłaty za wydobytą kopalinę za I półrocze 2018, 2019, 2020, 2021, błędnie przedstawiając ilość wydobytej kopaliny. Zamiast wykazania danych w *Informacji dotyczącej opłaty za wydobytą kopalinę* w wierszu Lp. 3 (stawka opłaty eksploatacyjnej) prezentowano ją w wierszu Lp. 2 (ilość wydobytej kopaliny).

(akta kontroli str. 177, 179, 181, 184, 312)

Starosta Międzyrzeczki wyjaśniła, że nieprawidłowość powstała w wyniku przeoczenia. Koncesjonariusz w sposób niewłaściwy przedstawiał informację zamieniając rubryki w tabeli sprawozdawczej, a przyjmujący sprawozdanie przeoczył ten fakt.

(akta kontroli str. 290-291, 295-296)

OCENA CZĄSTKOWA

Na terenie Powiatu, pracownicy Starostwa nieskutecznie zwalczali nielegalne wydobywanie kruszyw, nie prowadzili kontroli wynikających z art. 158 pkt 2 ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*, nie egzekwowali od koncesjonariuszy wypełniania obowiązków dotyczących ochrony gruntów rolnych i leśnych przy prowadzeniu działalności koncesyjnej oraz dokonania przez nich zgłaszania w ewidencji gruntów i budynków zmian sposobu korzystania z gruntów na użytki kopalne.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o *NIK*, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Podjęcie działań zmierzających do wykonywania zadań administracji geologicznej przy pomocy geologa powiatowego.
2. Przypisanie konkretnej komórce organizacyjnej Starostwa oraz w zakresach czynności pracowników, zadań związanych z monitorowaniem warunków udzielonych koncesji.
3. Przekazywanie informacji do CEIDG o udzieleniu koncesji.
4. Egzekwowanie od wnioskodawców spełniania wszystkich wymagań prawnych we wnioskach koncesyjnych.
5. Traktowanie jako strony postępowania wszystkich właścicieli nieruchomości gruntowych, na których prowadzona ma być działalność objęta koncesją.
6. Podjęcie działań zmierzających do wyjaśnienia prowadzonej działalności wydobywania kopalin na działce sąsiadującej z obszarem górniczym Stołuń-W.
7. Egzekwowanie od koncesjonariuszy wypełniania obowiązków wyłączenia gruntów z produkcji rolnej przed przystąpieniem do eksploatacji złoża.
8. Wyegzekwowanie realizacji obowiązków dokonywania przez zobowiązanych koncesjonariuszy zmian w ewidencji gruntów i budynków.

9. Podjęcie działań mających na celu przeniesienie obowiązków dotyczących rekultywacji terenu poeksploatacyjnego dotyczącego złoża Bukowiec III na następcę prawnego.
10. Wzmocnienie nadzoru geologicznego w celu zapewnienia prawidłowego wykonywania zadań.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o *NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o *NIK*, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o *NIK* należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, 12 sierpnia 2022 r.

Kontrolerzy
Rajmund Aszkowski
doradca ekonomiczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p.o. Wicedyrektor
Włodzimierz Stobrawa

.....
podpis

.....
podpis